

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkkerk. Telefoon 01837 - 357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, telef. 01720-73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Ver. Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per mm. Bij kontrakt korting.

CHRISTUS DE DEUR

Ik ben de Deur; indien iemand door Mij ingaat, die zal behouden worden.

Joh. 10 : 9a.

„In mijn rijk kan ieder zalig worden op zijn wijze”.

Dit woord werd uitgesproken door Frederik de Derde, koning van Pruisen. In zijn rijk waren roomsen, die vasthielden aan hun kerkleer. In zijn rijk waren er ook, die leefden bij de lijnen, getrokken door de reformator Calvijn. In zijn rijk waren er ook, die leefden bij de rede. Nu was Frederik de overtuiging toegedaan, dat ieder via zijn eigen geloofsweg zalig kon worden. Vandaar zijn uitspraak: „In mijn rijk kan ieder zalig worden op zijn wijze”. Deze uitspraak is een leugen. Een waarheid volkomen in strijd met Gods Woord. Dat Woord leert ons duidelijk, dat er maar één mogelijkheid is. Die éne mogelijkheid wordt ons ook door Jezus in Zijn prediking gewezen. Die éne mogelijkheid is Hijzelf. Vandaar Zijn belijdenis: „Ik ben de Deur”. Door Hem alleen komt men het koninkrijk der hemelen binnen. Hij is niet één van de vele toegangen tot het rijk der genade. Dat rijk heeft slechts één toegang. Slechts één deur. En die deur is Christus. In de belijdenis van Christus ligt een waarschuwing voor de mens. Een waarschuwing ook voor U en mij. Immers staande buiten het paradijs proberen we ons een toegang te verschaffen tot het rijk der genade. Op alle mogelijke manieren kan dit geprobeerd worden. We kunnen in de overtuiging gaan leven een deur gevonden te hebben. Een deur in onze vroomheid. In onze goede werken. In het zijn in het verbond van God. In ons gedoopt zijn. In ons belijdenisdoen. In ons avondmaal vieren. In onze kerkgang. In onze plaats in de gemeente. In onze ijver voor de Heere. In ons belijden van de Heere. Op zichzelf zijn dit goede zaken, maar we misleiden onszelf wanneer het genoemde onze deur is. We kunnen zelfs menen van Jezus te zijn. We kunnen belijden Zijn eigendom te zijn voor leven en sterven en dat we toch Zijn genadekracht niet kennen. We leven dan niet bij het wonder, dat er een deur is. Het oog is dan nog gesloten voor de werkelijkheid, dat we, van huis uit, staan voor de deur van het Godsrijk. Voor die werkelijkheid gaat ons ook open, wanneer Gods Geest in het leven gaat werken. We zien onszelf dan niet achter de deur staan, maar voor de deur van het rijk Gods. Voor die deur staan we door eigen schuld en zonde. Door onze val en moedwillige ongehoorzaamheid staan we buiten het Gods rijk. We staan voor een gesloten deur. En die deur kan door niets van onze kant opengaan. Gebogen wordt voor Gods recht. Het recht dat spreekt van altoos buiten te moeten staan. Van harte wordt ingestemd met de belijdenis der Kerk: „aangezien wij dan naar het rechtvaardig oordeel Gods tijdelijke en eeuwige straf verdiend hebben, is er enig middel, waardoor wij deze straf zouden kunnen ontgaan en wederom tot genade komen”. De genade om in te gaan in het rijk van God. Die genade wordt nu in het Evangelie geproclameerd. De genade verkondigt Christus Zelf. Hij getuigt: „Ik ben de Deur”. Het rijk van God is door de zonde een gesloten rijk. Een rijk, waarin niemand kan

komen. Maar nu is Jezus Christus naar Gods welbehagen de deur tot dit rijk. Die deur heeft Hij uitgedacht en geplaatst in het Gods rijk. En die deur is niet een gesloten, maar een geopende deur. Die deur staat open, omdat aan Gods gerechtigheid is genoeg gedaan. Dit heeft Christus gedaan door Zijn lijden en sterven. Daartoe is Hij ook in de wereld gekomen. In Zijn bitter, smartelijk lijden was er voor Hem geen geopende deur. De deur naar Zijn Vader was voor Hem gesloten. Oordeel en vervloeking waren Zijn deel. Hij aanvaardde het van harte, dat er voor Hem was een gesloten deur, maar Hij heeft door Zijn arbeid verdiend, dat de toegang ontsloten werd tot de gemeenschap met God. De ingang geopend werd tot het koninkrijk van God. Naar Gods welbehagen en door Zijn Middelaarsarbeid is Hijzelf de deur. Op grond van recht en gerechtigheid kan en mag Hij proclameren: „Ik ben de Deur”. Dit zelfgetuigenis laat Hij horen tot op de grote dag, de dag des Heeren. Maar Hij zegt er iets bij. En ook dat woord moet ter harte genomen worden. Uit Zijn mond vernemen we: „Indien iemand door Mij ingaat, die zal behouden worden”. Dit woord bevat een waarschuwing. Bevat een zaak tot ernstig zelfonderzoek. Want gelijk Hij zelf laat horen in het tekstverband is het van elders inklimmen in onze tijdsbedeling mogelijk. Men kan zich voordoen als een schaap, maar voor de Heere een geveinsde zijn. Men kan zijn een dief. Een moordenaar. Men kan zich uitgeven een herder te zijn, maar voor de Heere is men een huurling. Zelfonderzoek is een geboden zaak. Zelfonderzoek bij het licht van Gods Woord. Alleen degenen, die door Hem ingaan, worden behouden. Door die deur gaan nu allen, die weten dat zij buiten staan en tevens verlangen naar de gemeenschap des Heeren. In en door het geloof wordt tot Hem de toevlucht genomen. Buiten de Deur „Jezus Christus” ziet men geen mogelijkheid meer om zalig te worden. Het oog is gericht op de enige deur. De voet plaatst zich op de weg, die leidt tot deze deur. Het hart begeert door deze deur in te gaan. Als zondaar, beladen met schuld, komt men tot Hem, van Wie men weet, dat Hij van God geschonken is tot wijsheid, tot rechtvaardigheid, tot heiligheid, tot een volkomen verlossing. De wil is er om door Hem alleen zalig te worden. De overtuiging is aanwezig, dat men door Hem kan zalig worden. Dat men door Hem zalig zal worden. De mogelijkheid van zalig worden doet tot Hem uitgaan en de overtuiging van te zullen zalig worden, wordt ondervonden. Hij maakt waar, wat Hij zegt. Men wordt zalig. Men wordt behouden. Behouden voor eeuwig. Men is voor eeuwig gebracht in de stal der schapen. Men is voor altoos een burger van het Gods rijk. Men is en blijft een levend lid van 's Heeren Kerk. Welk een heilszaak. Men kan niet meer verloren gaan. In het leven is men een behoudene. In het stervensuur is men een behoudene. Op de grote oordeelsdag is men een behoudene. Satan en wereld kunnen vele pogingen ondernemen om de heilsstaat te vernietigen, maar het zal niet gelukken. De zondekracht kan de genadeheerschappij niet breken. Men is behouden. Behouden uit kracht van de eeuwige liefde Gods. Men is behouden door de losprijs,

VAN DE ADMINISTRATIE

Wie kan mij helpen aan het juiste adres van J. A. v. Olst, Weipoortseweg 3, Zoetermeer? Al 2 x ontving ik ons blad retour met de mededeling van de P.T.T.: vertrokken, nader adres onbekend. Bij voorbaat mijn dank.

Ook ditmaal mogen wij weer verschillende verrassingen doorgeven, n.l. een abonnee uit O. gireerde f 50,- dus f 40,- gift, een abonnee uit M. f 100,- dus 90,- gift, een dankdaggage voor „Bewaar het Pand” N.N. 25,-, een gift uit H. f 10,- en f 19,- aan overbetalingen, totaal f 184,-. Hartelijk dank voor deze verrassingen.

Ook mochten wij weer twaalf nieuwe abonnees noteren, zodat ons blad in een gestadige groei verkeren mag. Ook hen die een nieuwe abonnee doorgaven onze dank. Nogmaals verzoeken wij vriendelijk aan hen die van adres veranderen ons vroegtijdig daarvan bericht teg even; verschillende malen ontvangen wij ons blad retour van de P.T.T. met de mededeling vertrokken.

Adm. „Bewaar het Pand”, Kwartelstraat 74 Alphen aan den Rijn. Giro 70 43 50.

N.B. Ab. M. H. B. te U.: de 8e jaargang is door U betaald.

Ik ontvang een gift van f 100,- voor ons blad. Hartelijk dank.

v. d. L.

die Christus heeft betaald door Zijn bloed. Men is behouden door het geloof in Hem. Men is behouden door Zijn genade en leiding. Men is behouden door het werk van de Heilige Geest. Niets zal kunnen scheiden van de liefde Gods in Christus. Het woord van Jezus blijft gelden. Welk een vastheid ligt daarin. Hij zegt het ook zo nadrukkelijk, met klem: „die zal behouden worden”. Gelijk men veilig was achter de poort van de vrijstad, zo is men veilig achter de Deur Christus. Lezer, lezeres, alleen door het ingaan door de Deur Christus zult U behouden worden. Als de Deur predikt Hij nog Zichzelf. Hij wijst nog op Zichzelf als de Deur. Als de Deur, de enige Deur, wordt Hij U getekend in het Evangelie. Gelooft U, dat U van nature buiten het Gods rijk staat? Neemt U van harte de belijdenis over, dat U naar recht voor altijd buiten dit rijk, buiten de schaapskooi des Heeren moeten blijven? Hoort het heilswoord van Christus: „Ik ben de Deur”. Hoort Zijn heilswoord, hetwelk tevens een nodiging voor U inhoudt: „die door Mij ingaat, die zal behouden worden”. U mocht komen zoals U bent. U hoeft niets mee te brengen. Want boven de deur staat geschreven:

’t Behoeftig volk, in hunne noden,
In hun ellend’ en pijn.
Gans hulpeloos tot Hem gevloeden,
Zal Hij ten redder zijn;

Wie tot Hem komt, wordt niet uitgeworpen, maar behouden.

M. C. Tanis.

Besprekingen van de Heilige Oorlog

54.

Op de eerstvolgende rustdag kwamen de burgers getrouwd op om de onderleraar Consciëntie te horen. Maar o hoe krachtig keerde hij zich tegen de zonde van Mensziel. Hij ontzag niets en niemand. Hij bracht zijn gehoor onder de donder en bliksem van de berg Sinaï.

Wettelijk werd de wet door hem gepredikt als een tuchtmeester tot Christus. Zijn tekst was uit de profetie van Jona, het tweede hoofdstuk het

achtste vers: „Die de valse ijdelheden onderhouden, verlaten hunlieder weldadigheid.”

Maar daar was zulk een kracht en zoveel gezag in die prediking en daar werd zulk een verandering op de aangezichten van het volk gezien als tevoren zelden vernomen of aanschouwd werd.

Bij het einde van de predikatie waren zij nauwelijks bekwaam om huiswaarts te gaan en zich de volgende week met hun werk bezig te houden. Zij waren zo ontroerd door die prediking en zo getroffen zodat zij niet wisten wat te doen.

Deze leraar predikte niet alleen over de zonden van zijn hoorders, maar hij beefde voor hun ogen onder 't gevoel van zijn eigen zonden. Roevende over zichzelf dikwijls uit, terwijl hij predikte: „Ik ellendig mens!” Ach, dat ik zulke goddeloze dingen deed. Dat ik een leraar, die de Vorst gezet heeft om Mensziel Zijn wet te leren, hier zo ongevoelig en dwaas voortleven kon, en een van de eerste zijn in de overtreding.

Deze overtreding geschiedde ook binnen mijn bepaling. Ik moest tegen deze goddeloosheid uitgeroepen hebben, maar ik heb Mensziel zich daarin laten wentelen tot het Immanuël van Zijn landpalen heeft weggedreven.”

Met deze bestraffingen strafte hij ook de adel en de heren van Mensziel en dat maakte hem zeer bezwaard en bedroefd omtrent de toekomst van de stad, die hij zo innig liefhad. Vanuit het diepst van zijn hart riep deze leraar het volk op tot bekering om de Heere te zoeken.

Juist in deze tijd heerste er een grote richter in de stad. De meeste inwoners waren daardoor zeer gedrukt. Ja, ook de kapiteins en het krijgsvolk geraakten er door aan het kwijnen en uitteren. En dat wel een geruime tijd achtereen. Van vreugde en vrede wist men niet meer te spreken, de harpen hingen aan de wilgen.

Wel dacht men aan de blijdschap, gezondheid en welvaart die genoten werd toen de Vorst in de stad wandele. Maar hoe dieper men daarover nadacht hoe zwaarder de schuld begon te drukken op het hart.

Was er bij de stand van zaken een aanval op de stad, burgers noch veldoversten zouden iets uitgewrocht hebben tot behoud van Mensziel.

O, hoeveel bleke aangezichten, hoeveel slappe handen en zwakke en struikelende knieën en hoeveel waggelende mensen waren er nu op de straten van Mensziel te zien.

Hier waren zuchten, daar hoorde men steunen en ginds lagen anderen gereed om te bezwijken. Ook de klederen die Immanuël de burgers had gegeven waren in een droeve staat. Sommige stukken waren geplukt en gescheurd en alle waren vuil en onrein. Sommige hingen zo los om hun leden, dat de eerste doorn of heg waar zij haakten, machtig was ze af te scheuren. Gelijk de godzaligheid tot alle dingen nut is, hebbende de belofte des tegenwoordige en des toekomstige levens, is de zorgeloosheid in elk opzicht schadelijk en heeft geen belofte voor het tegenwoordige noch voor het toekomstige leven. De zorgeloze die de arbeid schuwt is een broeder van een doorbrenger, stort zich in de grootste ellende.

Toen zo enige tijd in deze droeve en hopeloze gesteldheid doorgebracht was, liet de onderleeraar een vastedag uitroepen opdat zij zich zouden verootmoedigen over hun goddeloze handel jegens El-Schaddai en Zijn Zoon. Hij verzocht Boanerges te prediken, die dat ook inwilligde en ter bestemde tijd optrad met de woorden: „Houw hem uit, waartoe beslaat hij onnuttelijk de aarde?” en een scherpe predikatie deed.

Hij wees op de gelegenheid waarbij deze woorden gesproken waren. Te weten omdat de vijgeboom dor en onvruchtbaar was. Daarop toonde hij aan wat in het vonnis opgesloten lag, namelijk: bekering of een volslagen verwoesting. Daar wees hij ook aan op wiens gezag dit vonnis was uitgesproken, namelijk op dat van El-Schaddai zelf.

En ten laatste toonde hij nog de redenen van dit punt en zo besloot hij dan zijn predikatie. Maar hij sprak rechtstreeks en op de man af in de toepassing, zodat hij het arme Mensziel deed beven. Want deze predikatie, zowel als de voorgaande vermocht zeer veel op het hart der lieden van Mensziel. Ja, zij bracht er veel toe bij om degenen die door de voorgaande predikatie wakker gemaakt waren, wakker te houden. Zodat er nu door de ganse stad weinig anders gehoord of gezien werd dan droefheid, treuren en wenen.

Na de predikatie hielden de burgers een vergadering en overlegden wat hun nu te doen stond. Maar de onderleeraar Consciëntie zeide: „Ik zal mijn eigen hoofd niet volgen en niets doen zonder het advies van mijn gebuur Vreze Gods. Daar hij tevoren meer kende van de wil van onze Vorst dan wij, zo kan hij nu, hoewel ik het niet weet, ook wel iets daarvan weten wat voor ons nog verborgen is. Nu zeg ik, nu wij ons weder schikken tot het doen van het goede.”

Daarop zonden zij om de heer Vreze Gods, die ook, wakker als hij is terstond verscheen. Verzochten deze edele man zijn gedachten toch eens te uiten omtrent hetgeen nu te doen stond, waarop hij zich aldus liet horen: „Ik ben van gedachte dat de stad Mensziel in deze haar benauwdheid een ootmoedig request aan haar beledigde Vorst Immanuël moet presenteren. Hij wil er om verzocht worden in gunst en genade tot ons weder te keren en niet voor eeuwig de toorn te behouden.”

Toen nu de stedelingen die rede gehoord hadden, stemden zij er terstond mee in en stelden spoedig het request op. Daar de ernst der zaak omtrent het gemis van de Vorst gevoeld en beleefd werd, was het een smeekbede zoals de stad nog nooit had opgeheven tot de Heere. Het verlangen Hem te mogen ontmoeten en Zijn vriendelijk aangezicht te mogen aanschouwen werd steeds sterker.

Gedachtig aan dit woord: „Maar ik zal uitzien naar de Heere, ik zal wachten op de God mijns heils, mijn God zal mij horen”, had men de smader wat te antwoorden. En zo werd de stad vanuit het Woord bemoedigd.

Nijkerk.

R. Kok.

Naar de katechisatie

(145)

De Wet des Heeren Het vierde gebod (4)

We willen nog op een ernstige zaak wijzen in verband met het vierde gebod.

Er zijn gemeenten in onze kerken, waar in de eredienst des zondags niet meer geregeld de tien geboden van Gods Wet worden voorgelezen, maar andere gedeelten der Schrift, zoals de „hoofdsom der Wet”.

Of dat vrucht is van hetgeen Prof. Oosterhoff schreef in het (in een vorig nummer) genoemde artikel over „Hermeneutiek van de Wet” in het jaarboekje 1965 van onze kerken, laten we ter ieders persoonlijke beoordeling over. Prof. Oosterhoff schrijft in het jaarboekje: dat de Wet, de Tien geboden, volgens de Schrift geen uitzonderlijke positie inneemt ten opzichte van al de andere wetten, al moet de decaloog wel onderscheiden worden van die andere wetten. De tien geboden, zo merkt de professor op, zijn een soort „katechismus”, een korte samenvatting van wat Israël moet weten en wat de jongeren moeten leren. Maar een vaste, starre, onveranderlijke formulering vormen deze Tien Geboden niet volgens de schrijver van dit artikel. In verband hiermede lezen we dan verder:

„Daarom lijkt mij ook de uitzonderlijke plaats, die wij aan de Wet der Tien Geboden geven in de eredienst, door elke Zondagmorgen weer haar alleen als de uitdrukking van Gods wil aan de gemeente voor te lezen, een onjuiste eenzijdigheid.

We zouden geloof ik evengoed andere gedeelten uit de Heilige Schrift kunnen lezen. Is de eenzijdige nadruk, die de Decaloog in de eredienst ontvangt, niet een verheffing van dit gedeelte boven andere gedeelten in de Heilige Schrift? Dit is iets, dat men in de Bijbel nergens aantreft. Doel van de Wetlezing in de samenkomst der gemeente is de Wet als een spiegel voor te houden, opdat wij onze zonden leren kennen en ons voor God verootmoedigen, maar ook als regel der dankbaarheid. Maar waarom zouden we geen gedeelten uit Deuteronomium kunnen lezen? (hoofdstuk 4, 5, 6, 7, 8, 9 e.a.). Of gedeelten uit de bergrede van Jezus? Of de vermanende gedeelten in de brieven van Paulus? Schrijver meent, dat ook prof. Kremer tot dezelfde conclusie gekomen is blijkens diens rectorale rede „Prediking en Ethiek”.

Tot zover het citaat.

De bepaling bij art. 64 van de D.K.O. vermeldt: „In elke gemeente zal des Zondagsmorgens de Wet des Heeren en des middags of des avonds de Apostolische geloofsbelijdenis worden gele-

zen.” Verwezen wordt naar de Gen. Syn. van 1899 en 1906. Ongetwijfeld heeft men met de „Wet des Heeren” bedoeld de Tien geboden. In de notulen van 1906 blijkt, dat de G.S. besloot, dat op handhaving van het voorlezen der Wet bij de kerkvisitatie worde gelet. Art. 8 inzake de vragen aan de kerkeraad uit 't „Reglement op de kerkvisitatie” luidt: worden de Wet des Heeren en de Twaalf artikelen des geloofs geregeld voorgelezen?

Wanneer beweerd wordt, dat de Tien geboden van Gods Wet GEEN uitzonderlijke positie innemen ten opzichte van al de andere wetten, dan vragen wij ons toch af, of de Heidelbergse Katechismus ook niet verkeerd is, aangezien zij toch wel de Wet des Heeren ziet in haar specifieke betekenis en waarde blijkens Zondag twee en Zondag 34.

Dat zij in Zondag twee bij de Wet als kenbron onzer ellende heenwijst naar de HOOFDSOM van de Wet, zoals Christus die heeft aangegeven, daarmede bedoelt zij in 't licht te stellen de diepe EIS der Wet, namelijk niet alleen wat de mens moet doen of niet mag doen, maar wie de mens moet zijn voor God: God liefhebben met GEHEEL zijn hart, met GEHEEL zijn ziel en met GEHEEL zijn verstand en met GEHEEL zijn kracht! Door de toepassende daad van de Heilige Geest wordt men ontdekt aan zijn ellende-staat. „Maar zijn wij also bedorven dat wij ganselijk onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad?”

En wanneer de Katechismus in Zondag 34 de Wet des Heeren betreft in het leven der dankbaarheid van Gods kind, komt dan in de bredere verklaring van de Tien geboden niet evenzeer uit, de kennis der ellende, ja, deze verdiept?

Zo stelt de Heidelberger na zijn brede verklaring van de Wet de vraag: „Waarom laat ons dan God alzo scherpelijk de tien geboden prediken, zo ze toch niemand in dit leven houden kan?”

Welnu, dan ligt in dezelfde lijn de noodzakelijkheid, dat de Wet des Heeren geregeld in de samenkomsten van de gemeente gelezen wordt. De Reformatie was het, die weer in het centrum van de dienst des Woords des Zondags plaatste: de prediking van Gods Woord en deze houdt in: Wet en Evangelie!

Zeker, het voorlezen van de Wet wordt helaas veelal uit „gewoonte” aangehoord. Maar dit ligt niet aan het voorlezen zelf. Zo is het toch ook ten opzichte van onze kerkgang? De Wet dient „geregeld” als een spiegel de gemeente voorgehouden te worden. En het zal de bede van een ieder dienen te zijn, dat de Heilige Geest in die spiegel doe inzien tot ontdekking van zonde en schuld en een smeken om verzoening!

v. L.

DE SCHEPPING DER SOORTEN

Met hartelijke dank maak ik er melding van, dat nog voor dekking van de onkosten verbonden aan het bijvoegen van een overdruk van een artikel van Dr. J. H. van der Horst bij een van de vorige nummers van ons blad werd ontvangen een gift van f 2,50.

B.

Genesis 2 en 3

19

Nu volgt hoofdstuk VI:

SYMBOOL EN WERKELIJKHEID

Eerst vraagt prof. Oosterhoff aandacht voor: De symbolische taal. Daarbij komt hij terug op wat hij in vorige hoofdstukken al gezegd heeft. We vinden hier een soort samenvatting, waarin de schrijver zijn standpunt verdedigt.

We achten het van belang het begin hier over te nemen.

„Gen. 2 en 3 verhalen ons feiten, maar deze worden ons meegedeeld in symbolische taal. Dit is een wijze van weergave, die velen van ons westerlingen vreemd is en daarom moeilijk te aanvaarden. Dichters en schilders beoefenen haar nog, maar overigens kennen wij eigenlijk alleen de exakt-historische beschrijving van de werkelijkheid, waarbij de feiten zo exakt en adequaat mogelijk moeten worden weergegeven.

Ten onrechte hebben wij die wijze van geschiedschrijving vaak toegepast op de verhalen in de

bijbel. Niet dat deze verhalen geen feiten en werkelijkheden beschrijven, maar deze beschrijving geschiedt op een eigen wijze. Het gaat de bijbelschrijvers dikwijls niet om die exaktheid, die wij verlangen bij de beschrijving van de werkelijkheid. Het gaat hen om de boodschap en de boodschap oefent dikwijls invloed uit op de wijze, waarop de feiten worden meegedeeld. Een duidelijk voorbeeld daarvan hebben we in de manier waarop de verschillende evangelisten de woorden en daden van Jezus verhalen. Ieder van hen maakt daaruit een keus, groepeerd en beschrijft ze op eigen wijze in verband met de bedoeling, die elk van hen met zijn evangelie heeft.

In de oudtestamentische geschiedschrijving zien we precies hetzelfde. De verschillen tussen de boeken Samuel en Koningen enerzijds en het boek Kronieken anderzijds hangen samen met opzet en bedoeling die de schrijvers met hun geschiedwerken hebben, waardoor zij uit de feiten elk op eigen wijze kiezen en die belichten. Daarom laat de Kroniekschrijver, die het koningschap van David en Salomo wil tekenen als het theokratische ideaal, alles weg wat op hen een verkeerd licht zou kunnen werpen. Bij onze opvatting van geschiedschrijving zou dat wellicht niet mogelijk zijn of althans als subjektieve en eenzijdige geschiedschrijving worden aangemerkt. Maar wij moeten niet onze opvatting van geschiedschrijving toepassen op de geschiedschrijving, die wij in de bijbel hebben. Trouwens is onze opvatting van geschiedschrijving ook nog niet betrekkelijk jong en had men bv. in de middeleeuwen niet een andere opvatting van geschiedschrijving dan wij in onze tijd?

Een bijzondere wijze van geschiedschrijving hebben we in de eerste hoofdstukken van de bijbel.

Prof. Oosterhoff stelt hierbij de geschiedschrijving van de eerste hoofdstukken van de Schrift gelijk aan die van later tijd. Hij legt weer alle nadruk op de bijbelschrijvers en rept zelfs niet van de Heilige Geest, Die de eigenlijke Bijbelschrijver is. Hij gaat ervan uit, dat we hier geschiedschrijving hebben, die tot stand kwam vele eeuwen na de begin-geschiedenis der wereld. Volgens de schrijver kan de wereld wel al honderd duizend jaren hebben bestaan. Wat voor openbaring hebben de mensen tevoren gehad? Opvallend is dat prof. Oosterhoff niet spreekt van openbaring maar van boodschap. Nu hoeft dat natuurlijk geen tegenstelling te betekenen. Het evangelie, de ganse Heilige Schrift, is de blijde boodschap. Maar in het licht van de opvattingen van de schrijver vragen we ons af of hier een bedoeling achter zit. We hebben altijd geleerd, dat de bijbel geheel, niet alleen zakelijk, maar ook woordelijk en letterlijk het woord van God is, goddelijke openbaring. Bij een boodschap gaat het niet om woord en letter, maar om de hoofdzaak. Althans wanneer we de Schrift aan bijbelschrijvers hebben te danken. Het wordt een gewoon boek, waarbij de mens aan het woord is.

„Men heeft” — zo gaat prof. Oosterhoff verder — „deze hoofdstukken opgevat als een exakt-historische beschrijving van wat eenmaal bij de schepping en in het begin van de mensheids-geschiedenis letterlijk zo gebeurd is. Alles wordt exakt-historisch en letterlijk genomen zoals het er staat: de zes scheppingsdagen, de volgorde van de scheppingsdaden, het paradijs, de paradijsrivieren, de bomen in het paradijs, de slang en zijn spreken, de cherubs, enz. Men houdt dit zelfs zozeer voor de alleen wettige opvatting inzake Gen. 1-3 dat men elk ander verstaan van deze hoofdstukken rechtstreeks in strijd acht met het goddelijke gezag van de H. Schrift en daarom absoluut verwerpelijk.

Toch is het opmerkelijk dat zelfs de meest stringente voorstanders van de letterlijke en exakt-historische opvatting Gen. 1-3 in deze hoofdstukken beslist niet alles letterlijk nemen. Ik wees daar reeds eerder op.

Met name worden de anthropomorfismen (de mensvormige spreekwijzen over God) van het letterlijk verstaan buiten gesloten. En die zijn er opvallend veel in Gen. 2 en 3: God „formeerde” de mens „van stof uit de aardbodem” en „blies de levensadem in zijn neus” (Gen. 2:7). En verder „Er zijn weinigen die dit alles letterlijk nemen. Dat is begrijpelijk. Het is moeilijk bij deze zegswijzen zich een letterlijke voorstelling te maken.”

Ondanks de bezwaren van prof. Oosterhoff houden we ons aan de letterlijke opvatting. We geloven, dat de Heere Zelf door middel van mensen op een voor ons verstaanbare wijze heeft openbaard wat werkelijk zo is geschied. We hebben hier al over geschreven en behoeven daar niet verder op terug te komen. Een mensvormige wijze van spreken heeft voorzover we kunnen zien niets te maken met een symbolische weergave van de werkelijkheid. Bij een mensvormige wijze van spreken gaat het om de werkelijkheid naar voren te brengen en bij een symbolische weergave verdwijnt de werkelijkheid in de mist van het verleden.

Daar is iets „loos”

Dit dachten wij toen we het Classisblad „Leer en Leven” van de Classis Haarlem, onder de ogen kregen. We lazen daarin de volgende mededeling:

„AANGEPASTE GEZINSDIENST”

De volgende Aangepaste Gezinsdienst, speciaal bedoeld voor geestelijk gehandicapten en hun ouders, verzorgers en familie, wordt gehouden op Zondag 25 november a.s. 's middags om 3 uur in de Engelmunduskerk in Oud-Velsen.

De dienst wordt geleid door mevr. L. G. Bezet-Brouwer en pastoor A. Loos. Het onderwerp is deze keer ADVENT

Muzikale medewerking verleent de muziekgroep van het Leger des Heils, te IJmuiden. Aan de kollekte kan worden deelgenomen met geld, bloemen of fruit. Na afloop is er gelegenheid tot onderlinge ontmoeting bij een kopje koffie in het aangrenzende wijkgebouw.

Wie vervoersproblemen heeft kan zich wenden tot mevr. Doornebal, tel. 02550 - 11939.

Hoe is het mogelijk dat een dergelijke mededeling in een Classisblad van Christelijke Gereformeerde kerken een plaats kan krijgen.

Om van al het andere nog maar te zwijgen, dachten we aan pastoor A. Loos. We dachten dat deze man „rooms” is, en moeten daar onze geestelijk gehandicapten door gesticht worden met hun verzorgers en familie? Dat kan naar onze mening kwalijk goed gaan. Neen, hier is iets „loos”, iets niet in orde. Als de roomsen dit lezen, zullen ze wel denken: Dat gaat goed! We krijgen al een plaatsje in een Christelijk Gereformeerd Classisblad, om nog maar niet zeggen, dat het als een aanbeveling bedoeld is.

Onze geestelijk gehandicapten hebben toch hetzelfde nodig als alle anderen, al is het dan op een aangepaste wijze, n.l. het zuiver reformatische! En dat zal pastoor A. Loos niet brengen, of hij moet niet rooms meer zijn. Maar dan dient hij zich ook niet meer aan als „pastoor”.

U kunt het lezen in de 30e jaargang no. 1, van 9 november 1973.

We vinden zoiets bedroevend! Of is het mogelijk een vergissing. Maar dan ook gaarne een rectificatie. We willen aan het eind gaarne het goede denken, maar dat gaat wel moeilijk, op deze manier. Dit wordt AANGEPASTE GODSDIENST, een Evangelie NAAR de mens. En dat is geen EVANGELIE meer.

Ook het volgende vinden we bedroevend, n.l. wat we lazen in het Kerkblad van het Noorden onder de gemeente Groningen (Chr. Ger.): 22e jaargang no. 44 - 16 november 1973.

„STEVEL-IN

Morgenavond (zaterdag 17 november) wordt er op de Soos Stevel in een klaverjascompetitie en sjoelavond gehouden. Klaverjassers en sjoelers, komt allen en laat zien, wat je kunt. Zijn de prestaties niet zo groot, kom dan toch, want het wordt weer reuze gezellig!”

Ik meen dat klaverjassen een vorm van kaartspel is en dan met zodanige kaarten, die onze vaders noemden: Het prentenboek van de duivel!

Onze jonge mensen hebben wat anders nodig, op reis naar de eeuwigheid, of weet men dat in Groningen niet meer? Laat men dan eens lezen vraag en antwoord 2 uit de Heidelberger Katechismus: Hoeveel stukken zijn u nodig te weten, opdat gij in deze troost zaliglijk leven en sterven moogt?

Antw.: Drie stukken. Ten eerste hoe groot mijn zonden en ellende zijn. Ten andere: hoe ik van alle mijne zonden en ellende verlost worde. En ten derde: hoe ik Gode voor zulke verlossing zal dankbaar zijn.

Als onze jonge mensen daar mee bezig gehouden worden, dan verdwijnen die kaarten in het vuur.

Dat is beter, dan dat men er straks zelf in terecht zal komen.

Ds. H. C. v. d. Ent.

Voor de jeugd

BESTE JONGELUI!

Gideon 14 (Richt. 16:20-21)

Gideon is met het geschenk, wat hij voor zijn Gast was wezen bereiden, teruggekeerd. Zijn Gast had al die tijd geduldig op hem zitten wachten. Het mocht Gideon een wonder zijn, en zo zal hij het later ook wel hebben gezien, dat Hij nog niet vertrokken was. Want de Heere was ten slotte toch niets aan Gideon verplicht. Daar moeten wij ook allemaal iets van leren verstaan. Beste vrienden, verstaan jullie daar ook iets van? Wij zijn jegens de Heere alles verplicht, maar Hij is jegens ons niets verplicht. Hoe lang zit Hij desondanks al op ons te wachten? O, denk daar maar eens over na. Wanneer we bidden, willen we zo vaak aanstonds verhoord worden. Dat bemerkte ik deze week weer uit een brief, die ik van een jeugdige mocht ontvangen, naar aanleiding van de stukken die hier worden verhandeld. In de brief werd mij verteld, dat het is om er moedeloos van te worden. Altijd bidden en dan de gedachte te hebben, dat het niet hoger komt dan het plafond. Dit te moeten beleven valt niet mee. Je zoudt er kwaad om worden. Och, ik kan dat allemaal wel begrijpen. Maar begrijp nu ook eens goed, hoe lang de Heere ons al nagewandeld heeft met Zijn roepstemmen, zonder dat er door ons acht op werd geslagen? Want de Heere spreekt op zo velerlei wijze, ook in deze tijd. De grote vraag is echter: Hebben wij een hart om het op te merken. Gevraagd werd ook: Het gebed van een onbekeerd mens, kan dit eigenlijk wel verhoord worden? Ik begrijp, dat er veel vragen hier naar boven kunnen komen. De Satan is erg listig. Hij weet zelfs „onbekeerde” mensen nog met bijbelteksten van het bidden af te brengen. Want er staat geschreven, dat het gebed van de goddeloze de Heere een gruwel is. Nu, dan kun je zelf de conclusie wel trekken. Je bent een goddeloze, want dat zijn alle onbekeerde mensen. Dus, je kunt het bidden wel nalaten, want het wordt er alleen maar erger door, je schuld wordt alleen maar groter. Misschien zijn er wel meer van mijn vrienden, die met dergelijke vragen lopen te tobben. Ze durven het bidden niet te laten, maar de vraag of het nog enige „zin” heeft, kunnen ze ook maar niet kwijt raken.

Ik zou de zodanigen willen zeggen, dat God naar onbekeerde mensen ook luistert. Daar staan voorbeelden van in de bijbel. Denk b.v. maar aan die tien melaatsen. Deze hebben alle tien om genezing gevraagd, en verkregen ook. Terwijl er van die tien toch maar één geweest is, die het werkelijk om de Heere te doen was. Die andere negen, die ook verhoord waren geworden, hadden aan de verhoring genoeg. Dat is op zichzelf erg, natuurlijk. En dit komt nog veel voor. Denk maar aan zieken, als er om hun genezing wordt gebeden. Hoe menigmaal treedt dan, als een verhoring op het gebed, de genezing in. Maar ook, hoe menigmaal, gaat men na de genezing weer niet de oude weg op. Men heeft tijdens z'n ziekte misschien nog wel veel beloften gedaan. Doch niet zodra is men beter, of alles wat men beloofd heeft, is weer spoedig vergeten. Dit is natuurlijk zeer on dankbaar. En dan worden de zegeningen, die men „onverdiend” gekregen heeft, tot nog erger aangewend. De schuld wordt er aan het eind alleen maar groter door.

Spreekt God eigenlijk wel tot onbekeerde mensen? Zo werd er ook gevraagd. Hier kan ik op bijbelse gronden, ook „ja” op zeggen. Ik denk aan Manasse. Dat was een zeer goddeloos jong mens. De bijbel zegt zelfs, dat zijns gelijke in goddeloosheid niet bestond. En nu „sprak” de Heere wel tot Manasse, en tot zijn volk, maar zij merkten daar niet op. 2 Kron. 33:10. Zo gebeurt het nog. De Heere spreekt, door middel van Zijn Woord en ook door middel van Zijn voorzienige leidingen. De grote vraag is echter: Wordt er acht op geslagen, of worden alle roepstemmen in de wind geslagen? En als jullie nu eerlijk moeten zeggen, al zovele roepstemmen in de wind geslagen te hebben en God eigenlijk maar hebben laten „praten”, is het dan zo wonderlijk, als je niet aanstonds verhoring op je gebed verkrijgt? Als je er goed over na denkt, dan

zul je moeten zeggen: Ik ben waard, dat de Heere nooit naar mij hoort. Als Hij nogit naar mij horen zou, dan zou ik Hem schoon gelijk moeten geven. Zo is het mij ook wel eens meegedeeld, door een jong mens, die toch verhooring van de Heere verkregen heeft. Rijke verhoringen zelfs. Ik zou dus willen zeggen, tot een ieder, die hier mee loopt te tobben, laat je door de duivel en „zijn schriftgebruik” niet van de wijs brengen. De Heere hoort het gebed, ook van onbekeerde mensen, mits het in waarheid tot Hem opgezonden wordt. Toen die tollenaar zijn „korte” gebed uitsprak, was hij toen bekeerd of onbekeerd? Ik geloof van het laatste, althans wat zijn eigen waarneming betreft. Van Gods kant uit bezien, was dit bidden van hem natuurlijk een gevolg van de trekkende liefde Gods. Maar dat is „van achteren” voor ons pas duidelijk. Van te voren kunnen we dat niet bekijken. Dus, mijn „onbekeerde” vriend en vriendin, bidt maar veel tot de Heere en vraag maar: Heere leer ons bidden, want wij weten niet te bidden, gelijk het behoort. Denk maar aan die gelijkenis van die weduwe en die onrechtvaardige rechter, die de Heere Jezus heeft uitgesproken, daartoe strekkende, dat men „altijd” bidden moet en niet vertragen. Ik ga daar nu maar niet verder op in, want dan raken we Gideon helemaal uit het gezicht kwijt. Ik hoop inmiddels mijn briefschrijver van enig antwoord gediend te hebben, en mochten er nog meer vragen zijn, die zijn natuurlijk altijd te stellen en zo nodig wil ik die dan ook nog wel persoonlijk beantwoorden.

Toen Gideon teruggekeerd was met het bereide geschenk, zette hij het zijn Gast voor, met de kennelijke bedoeling, dat Hij er van zou gaan eten. Doch, tot de ongetwijfeld grote verbazing van Gideon, gebeurde dit niet. Gideon moest het alles uitstallen op een rotssteen. „Doch de Engel des Heeren zeide tot hem: Neem het vlees en de ongezuurde koeken, en leg ze op die rotssteen en giet het sop uit. En hij deed also”. We zien het voor onze ogen gebeuren. Waarschijnlijk lag daar in de buurt een groot blok steen, zo zullen wij het ons althans wel moeten voorstellen. En daar moest Gideon nu het meegebrachte geitenbokje op leggen en de ongezuurde koeken, en het sop, „jus” (?) moest hij daar over uitgieten. Toen alles netjes geschikt was, het werd niet zo maar op een hoop gegooid, „stak de Engel des Heeren het uiterste van Zijn staf uit, die in Zijn hand was, en roerde het vlees en de ongezuurde koeken aan: Toen ging er vuur op uit de rots en verteerde het vlees en de ongezuurde koeken. En de Engel des Heeren kwam weg uit zijn gezicht”. Dit alles moet toch wel een wonderlijke indruk gemaakt hebben op Gideon. Het vuur dat uit de rots kwam, was een wonder. We moeten niet denken, dat uit die rotssteen vuur geslagen is.

Theoretisch is dat natuurlijk mogelijk. Wanneer je met een hard voorwerp op een steen een harde slag geeft, dan spat het vuur er ook af. Maar dat heeft nooit een zodanig effect dat er een dergelijke brand ontstaat. Neen, we hebben hier met een wonder te doen.

Het volk Israël had de Heere verlaten. Het offerde nog wel, maar niet meer aan de Heere, doch aan de baäls, de afgoden. Daar moest de Heere zich grotendeels over vertoornen. Want dat was de grofste miskening van Hem, Die de Bron en oorzaak van alle goed is. Het volk maakte zich daardoor waardig, dat alles verbrandde. Hun vlees en brood, maar ook zij zelf. Zij moesten verdwijnen van de aardbodem. Maar dat gebeurde niet. De Heere had het volk wel gestraft, maar nog niet naar hunne zonden. Neen, lang niet naar hunne zonden. Want dan zouden zij Sodom en Gomorra gelijk geworden zijn, dat ook met have en goed en z'n inwoners van de aarde is verdwenen.

Van hetgeen hier gebeurde, ging een prediking uit. Gideon had om een teken gevraagd, waaruit blijken zou, dat hij met de Heere te doen had. Het ging immers om zulke gewichtige zaken? Nu kreeg hij in dit „gebeuren” een teken. De Heere maakte van dat geschenk een „offer”. Hij liet Gideon daarin zien wie Hij nu eigenlijk was. Want de vertering van dat vlees en die koeken door vuur is een betoning van de rechtvaardigheid Gods. „Onze God is een verterend vuur”. Om der zonden wil, had het volk zich waardig gemaakt, dat God alles in vuur en vlam zou zetten, en dat Hij daarmee en daarna voor goed Zijn hand van dat volk zou aftrekken, dat Hij daarna voor goed uit hun gezicht verdwijnen zou. Zo in de geest van: Je ziet Mij nooit meer! Er staat achter onze verhouding nu voor goed een punt.

Dat is de ene kant van de zaak. Er zit ook nog een andere kant aan verbonden. Want in plaats dat nu dat volk onderging met alles wat ze hadden, wat hier voor de ogen van Gideon gebeurde, deed God de gave van Gideon dit wedervaren, terwijl Hij het volk spaarde. Dit geschenk, wat dus door de Heere Zelf tot een offer gewijd werd, getuigde er ook van, dat God barmhartig is en zeer genadig. Schoon zwaar getergd, lankmoedig en weldadig en groot van goedertierenheid.

Geweldige prediking. De Heere is recht in al Zijn weg en werk. En: Zijn goedheid kent in het gans heelal geen perk. Dat is toch wel de conclusie die we hier moeten trekken.

Denken jullie daar maar eens over na en vergeet dan ook niet het vervolg van deze zo juist aangehaalde psalm: Hij is nabij de ziel die tot Hem zucht. Hij troost het hart dat schreiend tot Hem vlucht. Dat ongeveinsd, in het midden der ellenden. Zich naar Gods troon met zijn gebeden blijft

wenden. Hij geeft de wens van allen die Hem vrezen. Hun bede heeft Hij nimmer afgewezen. Ik ga nu weer eindigen en wens jullie allen veel goeds.

Tot de volgende keer. Jullie aller vriend,
Ds. H. C. v. d. Ent.

Boekbespreking

C. H. Spurgeon GELIJKENISSEN VAN DE HEILAND - Uitgeverij T. Wever, Franeker.

Onlangs verscheen de 4e druk van dit werk. Enkele jaren geleden zag de derde druk het licht. De nieuwe uitgave is beter dan de vorige wat de uitvoering betreft. Het formaat is groter, het papier witter. Het werk heeft een omslag met een kleurenreproductie naar een originele aquarel van Harold Copping. De inhoud is uiteraard ongewijzigd gebleven en daar gaat het ten slotte om. Spurgeon heeft in de vorige eeuw jarenlang in Londen gestaan en had steeds duizenden mensen onder zijn gehoor. Hij wordt genoemd de prins der predikers. Hij was velen tot zegen. Dit werk behoeft geen aanbeveling. We volstaan met het overnemen van iets uit de gelijkenis, die Spurgeon noemt De kloof zonder brug, Lukas 16:26, blz. 335. Hij begint als volgt:

Gedurende de laatste maanden werd ik er toe geleid de zilveren bazuin te blazen, en het geklank der liefde en goedertierenheid Gods in Christus te doen hooren. Ik heb u menigmaal den vollen Christus voor ledige zondaren gepredikt, en het vrije, en genaderijke der Goddelijke bekendmaking doen hooren, die in het Evangelie ook tot de voornaamste der zondaren is gericht. Ik heb hieromtrent niet gearzeld u den vollen raad Gods te verkondigen. Doch thans gevoel ik mij gedrongen op den ruwen ramshoorn te blazen, want onze hoorders moeten somwijlen herinnerd worden aan de wet en aan de verschrikkingen Gods, en aan het komend oordeel. Wij hebben de ervaring, dat de prediking des oordeels grootelijks door God wordt gezegend. Wij hebben gezien, dat zeer velen tot bekeering zijn gekomen door middel van die prediking, waarin met plechtigen nadruk gewezen wordt op Gods toorn tegen alle ongerechtigheid. Een onweer zuivert de lucht. Er zijn pestilentiën, die onder de vleugelen der kalmte zouden broeden, en alleen door bliksem-schichten uitgezuiverd kunnen worden. Als God zijn dienstknecht zendt met zware tijdingen, dan zal zijne boodschap der verschrikking de geestelijke atmosfeer zuiveren, en de traagheid, den hoogmoed, de onverschilligheid dooden, die anders de gemeente zou bevangen. Gelijk de scherpe naald den weg bereidt voor den draad, zoo bereidt de hart doorborende wet een weg voor den zilveren draad van Gods genade. Het lancet is even noodig als de heilende balsem. De wet is onze tuchtmeester om ons tot Christus te brengen. Gelijk de oude Grieksche leermeester den knaap naar school bracht, zoo brengt de wet ons tot Christus, die ons onderwijst en ons wijs maakt tot zaligheid. Zij, die ten tijde der Puriteinen de wet predikten, zoowel als het Evangelie, waren de meest vruchtbare zielwinners. Wij zien onzen gezegenden Heere en Meester, wiens hart overvloedig van barmhartigheid, en wiens natuur liefde was, zeer dikwijls verwijlen bij het komende oordeel; ja zijne woorden zijn schrikkelijker dan de brandendste bedreigingen op de lippen der zieners van ouds.

Tot zover Spurgeon. Dat is andere taal dan die van hen, die zeggen dat men zijn zonde niet leert kennen door de wet, maar door naar het kruis te gaan. De omvang van het boek is 633 pagina's. De intekenprijs is f 29,50 (geldig tot 15 dec. 1973). Daarna kost het werk f 34,50. B.

Voor bijbels, boeken en muziek
Is **LINDENBERG** uniek!
Grote voorraad
Snelle levering,
ook van de allernieuwste uitgaven
LINDENBERG'S BOEKHANDEL
Slaak 8 (postbus 4209)
ROTTERDAM-16
Telefoon 010 - 12 89 34

Voor al uw boeken, bijbels en psalmboeken

BELEEFD AANBEVELEND

Boekhandel Van Leeuwen

POSTBUS 39, URK

TELEFOON 05277 - 1783

NA 6 UUR TEL. 05250 - 1531

Tegen praktisch iedere kwaal is kruid gewassen. Reeds meer dan 40 verschillende kruidenrecepten kunnen wij uit voorraad leveren. Vermeld wel duidelijk waar de kruiden voor bestemd zijn!

Kuur voor een maand f 8,50
(verzendkosten inbegrepen)

Drogisterij SIKKING
Barrevoetstraat 5
Haarlem
Telefoon 023-312882
Giro 190609

Het adres voor al Uw

GOEDE BOEKEN

lees- en prekenboeken, bijbels (uitsluitend statenvertaling) en psalmboekjes is

G. KOOL

Stationssingel 50 - Veenendaal
Telefoon 08385 - 13978 - Postbus 177

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer)

Reformatische Reisstichting (in oprichting).

Niet commercieel, dus geen winstoogmerk. Doel: samenbundeling van vakantiegangers die: 1. willen reizen op eigen gelegenheid. 2. gezamenlijk „eigen” hotel of pension willen bespreken. 3. vrij willen zijn in de vakantiebesteding. 4. een duidelijke „eigen sfeer” begeren, speciaal ook 's zondags. Voor inlichtingen: uw naam en adres opgeven aan de administratrice: Mej. N. J. Spaan, Boogschutter 12, Veenendaal, (3 x 40 ct. postzegel bijsluiten).

KOOPT U OOK BIJ ONZE ADVERTEERDERS ?

NOG ENKELE EXEMPLAREN VERKRIJGBAAR
van het boek met een aantal preken welke zijn uitgesproken door

Ds. M. BAAN

in leven Christelijk Gereformeerd Predikant
Prijs f 17,50
148 pagina's - Gebonden - Franko huis

STICHTING PROTESTANTS PERIODIEKE PERS

Amstelkade 26, Uithoorn, Tel. na 5 uur 02975 - 61555. - Ook bij de boekhandel verkrijgbaar